

Χαιρετισμός του Πρύτανη του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, Καθηγητή Κυριάκου Αναστασιάδη,
στην εκδήλωση «Στα βήματα των ηρώων: Από την Τραπεζούντα στην Πάφο και στη Θεσσαλονίκη»,
αφιερωμένης στους εθνομάρτυρες
Νίκο Καπετανίδη και Ευαγόρα Παλληκαρίδη

Κυριακή 5 Απριλίου 2026, 18:00, Αίθουσα Τελετών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου

Εξοχότατε κύριε Πρόεδρε της Κυπριακής Δημοκρατίας, κ. Νίκο Χριστοδουλίδη,
εκλεκτοί προσκεκλημένοι,
αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,
αγαπητές φοιτήτριες και αγαπητοί φοιτητές,
μαθήτριες και μαθητές,
κυρίες και κύριοι,

Υπάρχουν στιγμές όπου η ιστορία δε διαβάζεται μόνο στα βιβλία. Γίνεται παρουσία, μνήμη και ευθύνη μέσα σε έναν χώρο. Μια τέτοια στιγμή είναι η αποψινή.

Με ιδιαίτερη, λοιπόν, συγκίνηση και βαθύ αίσθημα τιμής σας καλωσορίζω στην Αίθουσα Τελετών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου, στην αποψινή εκδήλωση με τίτλο «Στα βήματα των Ηρώων», αφιερωμένη σε δύο εμβληματικές μορφές του Ελληνισμού: τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη και τον Νίκο Καπετανίδη. Η αποψινή συνάντηση δεν αποτελεί απλώς μια πράξη ιστορικής μνήμης. Είναι μια γέφυρα που ενώνει τόπους, χρόνους και βιώματα του οικουμενικού Ελληνισμού. Τον Πόντο, την Κύπρο και τη Θεσσαλονίκη. Τρεις γεωγραφίες, μία ψυχή: ο Πόντος μάς θυμίζει τη δύναμη της μνήμης, η Κύπρος μάς θυμίζει το τίμημα της ελευθερίας και η Μακεδονία μάς θυμίζει τη συνέχεια του Ελληνισμού μέσα από την παιδεία. Γι' αυτό και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο δεν είναι απλώς ένας τόπος γνώσης. Είναι ένας τόπος όπου η ιστορία γίνεται συνείδηση και η μνήμη γίνεται ευθύνη. Από την Τραπεζούντα στον Πόντο, στην Πάφο της Κύπρου και στη Θεσσαλονίκη της Μακεδονίας. Ο Ελληνισμός δεν είναι απλώς μια γεωγραφία, είναι μια αλυσίδα μνήμης, αγώνα και παιδείας που ενώνει γενιές.

Εξοχότατε κύριε Πρόεδρε,
Πριν από λίγους μόλις μήνες είχαμε την τιμή να βρεθούμε μαζί σε αυτήν ακριβώς την αίθουσα, σε μια στιγμή ιδιαίτερης σημασίας για το Πανεπιστήμιό μας και για τον ευρύτερο Ελληνισμό: στα εγκαίνια της πρώτης Έδρας Κυπριακών Σπουδών σε ελληνικό Πανεπιστήμιο. Εκείνη η ημέρα δεν ήταν μόνο μια ακαδημαϊκή πρωτοβουλία. Ήταν μια συμβολική πράξη που επιβεβαίωσε ότι η παιδεία αποτελεί τον πιο σταθερό δεσμό ανάμεσα στην Ελλάδα και την Κύπρο. Σήμερα, έξι μήνες μετά, βρισκόμαστε και πάλι στον ίδιο χώρο. Όχι για να εγκαινιάσουμε έναν θεσμό γνώσης, αλλά για να τιμήσουμε δύο μορφές που υπενθυμίζουν ότι η ιστορία του Ελληνισμού γράφεται με αξίες, θυσίες και μνήμη. Τότε μιλήσαμε για τη γνώση και τη μελέτη της ιστορίας της Κύπρου. Απόψε στεκόμαστε μπροστά σε ένα από τα πιο φωτεινά σύμβολά της, όπως είχατε αναφέρει τότε στην ομιλία σας: τον Ευαγόρα Παλληκαρίδη. Και αυτό ίσως είναι το πιο ουσιαστικό μήνυμά της παρουσίας μας εδώ: ότι η παιδεία και η μνήμη δεν είναι δύο διαφορετικοί δρόμοι, είναι ο ίδιος δρόμος.

Η Κύπρος, νησί ηρωικό και πολύπαθο, υπήρξε διαχρονικά προμαχώνας του Ελληνισμού στην Ανατολική Μεσόγειο. Εκεί όπου η ιστορία γράφτηκε με αγώνες, θυσίες και αδιάκοπη προσήλωση στην ελευθερία. Σε αυτό το πλαίσιο αναδείχθηκε ο Παλληκαρίδης. Ένας νέος άνθρωπος που μέσα σε μόλις δεκαεννέα χρόνια ζωής κατόρθωσε να συμπυκνώσει το μεγαλείο της πίστης, της αξιοπρέπειας και της αυτοθυσίας. Αγωνιστής της ΕΟΚΑ, αλλά και ευαίσθητος ποιητής, εξέφρασε μέσα από τον λόγο του την αγάπη για την πατρίδα και την ακατάλυτη επιθυμία για ελευθερία, αφήνοντας πίσω του μια μορφή που έγινε σύμβολο για ολόκληρο τον Ελληνισμό.

Ο Παλληκαρίδης δεν άφησε πίσω του μόνο μια πράξη ηρωισμού. Άφησε και έναν λόγο που συγκλονίζει ακόμη. Λίγο πριν οδηγηθεί στην αγχόνη το 1957 από τις βρετανικές αποικιακές αρχές έγραψε: Θα πάρω μιαν ανηφοριά, θα πάρω μονοπάτια, να βρω τα σκαλοπάτια που παν στη λευτεριά. Και με αυτούς τους

στίχους ο νεαρός ποιητής της Κύπρου χάραξε έναν δρόμο που δεν είναι μόνο δρόμος αγώνα, είναι δρόμος αξιοπρέπειας και ελευθερίας.

Ο Πόντος, γη αρχαία και μαρτυρική, κουβαλά αιώνες ελληνικής παρουσίας, δημιουργίας και πολιτισμού. Εκεί όπου ο ελληνικός λόγος και η ορθόδοξη πίστη άνθισαν επί αιώνες, αλλά και δοκιμάστηκαν σκληρά μέσα από διώξεις και ξεριζωμούς. Σε αυτή τη γη γεννήθηκε και έδρασε ο Νίκος Καπετανίδης, ένας ακέραιος δημοσιογράφος και αγωνιστής του πνεύματος. Με θάρρος και αίσθημα ευθύνης ύψωσε τη φωνή του υπέρ της αλήθειας και της δικαιοσύνης σε μια από τις πιο σκοτεινές περιόδους για τον ποντιακό ελληνισμό.

Δε δίστασε να αντιταχθεί στην καταπίεση και να υπερασπιστεί τα δικαιώματα των συμπατριωτών του, πληρώνοντας το τίμημα με την ίδια του τη ζωή το 1921, στα δικαστήρια της Αμάσειας. Άφησε όμως πίσω του κάτι πολύ ισχυρότερο από τη ζωή: ένα παράδειγμα ακεραιότητας και ηθικού μεγαλείου.

Δύο μορφές. Δύο τόποι. Μία κοινή μοίρα. Μία θυσία για αξίες που υπερβαίνουν το άτομο: την ελευθερία, την αξιοπρέπεια, τη δικαιοσύνη, την αγάπη για την πατρίδα. Και εδώ έρχεται η αξία της μνήμης και η Θεσσαλονίκη, πόλη ιστορικών διαδρομών και πολιτισμών, με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιό της, ένα ζωντανό πυρήνα παιδείας και γνώσης, με το χρέος να διατηρούν ζωντανή αυτή τη μνήμη.

Ως πανεπιστημιακή κοινότητα οφείλουμε όχι μόνο να μεταδίδουμε γνώση, αλλά και να καλλιεργούμε ήθος, ευθύνη και ιστορική συνείδηση. Να εμπνέουμε νέους ανθρώπους που θα στέκονται με θάρρος απέναντι στις προκλήσεις της εποχής τους, όπως ακριβώς έπραξαν οι ήρωες που τιμούμε απόψε.

Αγαπητές φοιτήτριες και αγαπητοί φοιτητές,

Ο Ευαγόρας Παλληκαρίδης ήταν σχεδόν στην ηλικία σας. Δεν ήταν ένας άνθρωπος της ιστορίας, ήταν ένας νέος άνθρωπος με όνειρα, με ανησυχίες, με προσδοκίες για το μέλλον. Κι όμως, όταν η ιστορία τον κάλεσε, όπως και τον Νίκο Καπετανίδη, αυτοί στάθηκαν όρθιοι απέναντί της με αξιοπρέπεια και θάρρος.

Αυτό είναι ίσως το πιο σημαντικό μήνυμα της αποψινής βραδιάς: ότι η ιστορία δε γράφεται μόνο από μεγάλες προσωπικότητες. Γράφεται και από ανθρώπους που πιστεύουν σε αξίες μεγαλύτερες από τους ίδιους. Γιατί, όπως διδάξε ο Αριστοτέλης, το όνομα του οποίου φέρει το Πανεπιστήμιό μας, η ανδρεία είναι η αρετή εκείνη που βρίσκεται ανάμεσα στον φόβο και στην τόλμη. Είναι η δύναμη του ανθρώπου να πράττει το σωστό ακόμη και όταν γνωρίζει το κόστος. Γι' αυτό και η αποψινή εκδήλωση δεν είναι μόνο μια στιγμή μνήμης. Είναι μια υπενθύμιση ότι η ιστορία του Ελληνισμού συνεχίζεται κάθε φορά που η παιδεία συναντά το ήθος και τη συνείδηση.

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου προς όλους τους συντελεστές της εκδήλωσης, καθώς και στους καλλιτέχνες που θα μας οδηγήσουν σε αυτό το συγκινητικό ταξίδι στην ιστορία. Ιδιαίτερες ευχαριστίες επιτρέψτε μου να απευθύνω στις μαθήτριες και στους μαθητές του Μουσικού Σχολείου Πάφου, της ιδιαίτερης πατρίδας του Παλληκαρίδη, οι οποίοι βρίσκονται σήμερα μαζί μας στη Θεσσαλονίκη. Με τη νεανική τους παρουσία εκφράζουν με τον πιο ζωντανό τρόπο τη συνέχεια και τη δύναμη των δεσμών ανάμεσα στην Κύπρο και τη Μακεδονία.

Σας καλώ, λοιπόν, όλους να παρακολουθήσουμε με σεβασμό και συγκίνηση την αποψινή εκδήλωση. Τιμώντας τη μνήμη του Πόντου. Τιμώντας τη μνήμη της Κύπρου. Τιμώντας τη μνήμη του Ελληνισμού.

Σας ευχαριστώ θερμά.